

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 499/2023-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou LawService, s. r. o., Stráž 3, Zvolen, v mene ktorej koná advokát JUDr. Pavol Konečný, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 9Cdo/200/2021 z 22. júna 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. septembra 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 9Cdo/200/2021 z 22. júna 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiada priznať primerané finančné zadostučinenia v sume 38 152,75 eur.

2. Podľa čl. XI bodu 4 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2023 do 31. decembra 2023 v znení jeho dodatku č. 2 z 27. septembra 2023 (ďalej len „rozvrh práce“) bola predmetná vec, pôvodne pridelená sudkyňi spravodajkyňi Jane Laššákovej, pridelená sudcovi spravodajcovi Ivanovi Fiačanovi, ktorý sa v súlade s čl. II bodom 3 rozvrhu práce stal členom druhého senátu ústavného súdu.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou podanou na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) proti žalovanému [REDAKOVANÉ] domáhala určenia vlastníckeho práva k špecifikovaným nehnuteľnostiam, pretože v čase podania žaloby bol ako vlastník evidovaný žalovaný napriek tomu, že tieto pozemky sťažovateľke predal. Na základe kúpnej zmluvy

uzatvorenej medzi žalovaným ako predávajúcim a spoločnosťou [REDAKOVANÉ], ako kupujúcim bola ako vlastníčková zapísaná do katastra nehnuteľností spoločnosť [REDAKOVANÉ] ktorá dotknuté pozemky neskôr previedla na spoločnosť [REDAKOVANÉ], ktorá bola zapísaná ako ich vlastníčková v katastri nehnuteľností. Po tomto prevode boli nehnuteľnosti rozhodnutím Okresného úradu Nitra, odboru výstavby a bytovej politiky č. OU-NR-OVBP2-2016/032185-53 z 18. augusta 2016 vyvlastnené vo verejnom záujme, a to v prospech spoločnosti [REDAKOVANÉ]. Vzhľadom na viaceré prebiehajúce súdne konania o určenie vlastníčkového práva k predmetným nehnuteľnostiam boli finančné prostriedky za vyvlastnenie zložené do súdnej úschovy na okresnom súde.

4. V dôsledku uvedených skutočností sťažovateľka podala okresnému súdu návrh na zmenu žaloby, v ktorom sa domáhala určenia, že bola vlastníčkovou predmetnej nehnuteľnosti ku dňu jej vyvlastnenia. Svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení odôvodnila tým, že na základe vyhovenia žalobe by mala nárok na vyplatenie sumy zloženej [REDAKOVANÉ], do súdnej úschovy. Okresný súd uznesením č. k. 19C/120/2016-195 z 26. novembra 2019 zmenu žaloby pripustil.

5. Následne okresný súd rozsudkom č. k. 19C/120/2016-210 z 11. marca 2020 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu zamietol a priznal trovy žalovanému. Okresný súd konštatoval, že sťažovateľka má na požadovanom určení naliehavý právny záujem. Okresný súd svoje rozhodnutie založil na tom, že z dokazovania vyplynulo, že k povoleniu vkladu vlastníčkového práva do katastra nehnuteľností nedošlo (konanie bolo zastavené, pozn.), teda sťažovateľka sa vlastníčkovou nikdy nestala. Navyše, po uzavretí kúpnej zmluvy (17. júla 2015) nastali okolnosti brániace realizácii predmetu zmluvy, čím sa plnenie stalo objektívne nemožným.

6. O odvolaní sťažovateľky, v ktorom namietla, že okresný súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil, rozhodol Krajský súd v Nitre (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 12Co/3/2020 z 23. februára 2021 tak, že rozsudok okresného súdu v celom rozsahu potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Krajský súd sa v celom rozsahu stotožnil s názorom okresného súdu, že sťažovateľka v čase vyvlastnenia sporného pozemku nebola jeho vlastníčkovou ani nebola zapísaná ako vlastníčková sporného pozemku v katastri nehnuteľností. Krajský súd zdôraznil, že vznik, zánik a zmena práv k nehnuteľnostiam nastáva až vkladom, t. j. momentom, keď sa do verejného katastrálneho operátu zapíše nový vlastníčková alebo iná osoba oprávnená z vecného práva. Aj odvolací súd poukázal na to, že vlastníčkové právo bolo vyvlastnené v tom čase vlastníčkovu evidovanému v katastri nehnuteľností.

7. Napokon krajský súd zdôraznil, že určení vlastníčkového práva bránila aj dodatočná nemožnosť plnenia, keďže predkupné právo štátu vzniklo pred uzavretím kúpnej zmluvy medzi sporovými stranami.

8. Proti rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Najvyšší súd dovolanie napadnutým uznesením odmietol podľa § 447 písm. c) a f) CSP. Dovolací súd vo vzťahu k namietanému nesprávnemu právnu posúdeniu, vychádzajúc z obsahu textu dovolania, ustálil, že sťažovateľka *de facto* dôvod prípustnosti dovolania vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

9. Nedostatočnosť odôvodnenia rozsudku krajského súdu zakladajúcu procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP najvyšší súd nezistil. Pokiaľ sťažovateľka v dovolaní namietala nesprávne právne posúdenie ne/existencie naliehavého právneho záujmu na určení vlastníckeho práva, najvyšší súd uviedol, že konštantne judikuje, že nesprávne právne posúdenie veci vadu z hľadiska porušenia práva na spravodlivý súdny proces nezakladá. Vo vzťahu k namietanému nedostatočnému odôvodneniu rozsudku krajského súdu dospel dovolací súd k záveru, že dovolaním napadnutý rozsudok je dostatočne odôvodnený, krajský súd jasne a presvedčivo vysvetlil, z akého dôvodu považoval záver okresného súdu o potrebe zamietnutia žaloby sťažovateľky za vecne správny.

10. V súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením [§ 421 ods. 1 písm. a) CSP] najvyšší súd upozornil, že sťažovateľka vymedzila odklon v rozhodovaní krajského súdu poukazom na rozhodnutie krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 12Co/145/2019, proti ktorému bolo podané dovolanie, ktoré je dovolacím súdom vedené pod sp. zn. 9Cdo/291/2020. V danom prípade boli predmetom posúdenia právne otázky o „vecnoprávných a záväzkovoprávných účinkov zmlúv“. Dovolateľka tam zastávala názor, že ak nedošlo k povoleniu vkladu do katastra nehnuteľností, znamená to, že nenastali vecnoprávne účinky, avšak bola toho názoru, že neexistovali žiadne hmotnoprávne dôvody opodstatňujúce záver o neplatnosti kúpnej zmluvy. Najvyšší súd vo vzťahu k teraz prejednáwanej veci konštatoval, že krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu o zamietnutí žaloby ako vecne správny, pričom súdy oboch inštancií založili svoje rozhodnutia na tom, že sťažovateľka nikdy, a teda ani v čase vyvlastnenia, nebola vlastníčkou spornej nehnuteľnosti z dôvodu, že nedošlo k prevodu nehnuteľnosti na základe kúpnej zmluvy, pretože nedošlo k povoleniu vkladu do katastra nehnuteľností. Na podklade uvedeného najvyšší súd dospel k záveru, že odvolací súd (ale ani súd prvej inštancie) nezaložil odvolacie rozhodnutie na závere o nenadobudnutí vlastníckeho práva v dôsledku neplatnosti kúpnej zmluvy, a teda nastolené dovolacie otázky sa netýkali takých záverov, na ktorých by spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu.

II.

Argumentácia sťažovateľky

11. Podstatou argumentácie sťažovateľky je, že podľa jej názoru napadnuté rozhodnutie je arbitrárne a nepreskúmateľné z dôvodu nesprávneho výkladu dodatočnej nemožnosti plnenia a zákonného predkupného práva štátu podľa zákona č. 175/1999 Z. z. o niektorých opatreniach týkajúcich sa prípravy významných investícií a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 175/1999 Z. z.“).

12. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti tvrdí, že záver okresného súdu a krajského súdu o dodatočnej nemožnosti plnenia nemá zákonný podklad a že je arbitrárny. Podľa jej názoru protest prokurátora nebral do úvahy časové súvislosti, a to predovšetkým skutočnosť, že predkupné právo štátu vzniklo neskôr, ako bola kúpna zmluva uzatvorená [predkupné právo vzniklo 8. júla 2015, do katastra bolo zapísané 22. júla 2015 a kúpna zmluva bola uzavretá 14. júla 2015 (v súdnych rozhodnutiach je uvedený dátum 17. júla 2015, pozn.)].

13. Sťažovateľka trvá na tom, že otázku následkov spojených s predkupným právom štátu všeobecné súdy nezodpovedali správne. Aj závery o dodatočnej nemožnosti plnenia považuje

sťažovateľka za nesprávne, pretože predkupné právo štátu zostane zachované aj voči nadobúdateľovi.

14. Právny záver, že porušenie (vecného) predkupného práva štátu podľa zákona č. 175/1999 Z. z. nespôsobuje dodatočnú nemožnosť plnenia, vyplýva z úpravy (vecného) predkupného práva v Občianskom zákonníku aj vzhľadom na dočasnú trvanie tohto predkupného práva podľa § 3 ods. 7 zákona č. 175/1999 Z. z.

15. Záverom všeobecných súdov o tom, že sťažovateľka nemohla nadobudnúť vlastnícke právo z dôvodu vzniku predkupného práva pred rozhodnutím o vklade, došlo k stotožneniu vecnoprávných a záväzkovoprávných účinkov kúpnej zmluvy. Z uvedeného dôvodu je sťažovateľka toho názoru, že zodpovedanie tejto otázky je podstatné pre rozhodnutie vo veci, a to aj vzhľadom na to, že ani otázka následkov spojených s predkupným právom nebola zodpovedaná správne.

16. Navyše, sťažovateľka spolu s dovolaním podala aj návrh na odklad právoplatnosti rozsudku, o ktorom najvyšší súd vôbec nerozhodol. Aj v tomto postupe vníma porušenie svojich označených práv.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

17. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré považuje za nedostatočne odôvodnené.

18. Ústavný súd upozorňuje, že sťažovateľka k elektronicky podanej ústavnej sťažnosti nepriložila kópiu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Podľa § 123 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažovateľ k ústavnej sťažnosti musí pripojiť aj kópiu právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu, ktorým malo dôjsť k porušeniu jeho základných práv a slobôd. Vzhľadom na to, že napadnuté uznesenie je dohľadateľné prostredníctvom verejne prístupných databáz, ústavný súd v záujme zachovania zásady hospodárnosti a rýchlosti konania osobitne nevyzýval sťažovateľku na odstránenie väd podania a napadnuté uznesenie si obstaral prostredníctvom webového sídla Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

19. Ústavný súd konštatuje, že eviduje niekoľko desiatok ústavných sťažností fyzických osôb a právnických osôb (vrátane sťažovateľky), zastúpených advokátskou kanceláriou uvedenou v záhlaví tohto uznesenia, ktorými namietajú porušenie svojich základných práv a slobôd všeobecnými súdmi rozhodujúcimi v rôznych typoch konaní, ktorým predchádzalo podanie protestov okresnej prokuratúry proti rozhodnutiam katastrálneho úradu týkajúcich sa prevodov pozemkov v katastrálnom území Lužianky (a iných) v súvislosti s realizáciou stavby s názvom „*Vybudovanie strategického parku*“, ktorú ako významnú investíciu schválila vláda Slovenskej republiky uznesením č. 401 z 8. júla 2015 v znení jeho doplnenia uznesením č. 413/2015 z 21. júla 2015.

20. Keďže východiská rozhodovania ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy sú sťažovateľke známe (II. ÚS 159/2018, IV. ÚS 438/2018, IV. ÚS 507/2018, II. ÚS 425/2020, II. ÚS 588/2020,

I. ÚS 13/2021, II. ÚS 482/2021, III. ÚS 281/2021, I. ÚS 455/2022, II. ÚS 534/2022, IV. ÚS 158/2022, I. ÚS 164/2023, I. ÚS 195/2023, II. ÚS 135/2023, IV. ÚS 286/2023, I. ÚS 441/2023, I. ÚS 450/2023, IV. ÚS 286/2023, IV. ÚS 175/2023, IV. ÚS 411/2023, I. ÚS 530/2023, IV. ÚS 99/2023 a iné), ústavný súd ich v danom prípade nepovažoval za potrebné opakovať.

21. Vzhľadom na námietku sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že arbitrárnosť a zjavná neodôvodnenosť rozhodnutí všeobecných súdov sú najčastejšie dané rozporom súvislostí ich právnych argumentov a skutkových okolností prerokúvaných prípadov s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). K takému záveru však ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti nedospel.

22. Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia ústavný súd zistil, že najvyšší súd postupoval v medziach svojej právomoci, pričom sa vzhľadom na predmet posudzovaného konania nedopustil takého výkladu a aplikácie príslušnej zákonnej právnej úpravy (Civilného sporového poriadku), ktorými by poprel jej účel a význam. Napadnuté uznesenie nemožno označiť za arbitrárne v tom, že by závery ním formulované boli zjavne nelogické s prihliadnutím na zistený skutkový stav, ústavne neudržateľné alebo že by napadnuté uznesenie nereflektovalo ťažiskové skutočnosti dôležité pre riadne zistenie stavu veci a rozhodnutie o dovolaní sťažovateľky.

23. Z dôvodov napadnutého uznesenia vyplýva, že najvyšší súd sa nestotožnil s námietkou sťažovateľky týkajúcou sa absencie náležitého odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ktorý (rovnako ako okresný súd) dospel k záveru, že v čase vyvlastnenia sporného pozemku sťažovateľka nebola jeho vlastníčkou ani nebola zapísaná v katastri nehnuteľností ako vlastníčka sporného pozemku. V okolnostiach danej veci bolo rozhodnutie krajského súdu o potvrdení zamietnutia žaloby okresným súdom nepochybne založené na tej skutočnosti, že sťažovateľka nepreukázala existenciu svojho vlastníctva k spornému pozemku ku dňu jeho vyvlastnenia. Len na okraj ústavný súd dáva do pozornosti, že sťažovateľka v časti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP namietala nesprávny procesný postup spočívajúci okrem nedostatku riadneho odôvodnenia aj v nesprávnom posúdení záveru o nedostatku jej naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na druhú vetu bodu 27 v odôvodnení rozsudku okresného súdu, kde je konštatované: „*V danom prípade mal súd preukázaný naliehavý právny záujem na žalobou požadovanom určení...*“

24. Aj záver najvyššieho súdu o tom, že v dovolaní absentuje vymedzenie takej právnej otázky, od ktorej vyriešenia reálne záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, s ohľadom na argumentáciu sťažovateľky uvedenú v dovolaní týkajúcu sa vecnoprávných a záväzkovoprávných účinkov kúpnej zmluvy [vo vzťahu k dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP], ústavný súd považuje za dostatočne a presvedčivo zdôvodnený (porovnaj aj č. k. IV. ÚS 158/2022, IV. ÚS 578/2022, IV. ÚS 576/2022, I. ÚS 450/2023).

25. Pokiaľ sťažovateľka namieta, že najvyšší súd nerozhodol o jej návrhu na odloženie právoplatnosti rozsudku odvolacieho súdu, ústavný súd poukazuje na § 444 ods. 1 CSP, podľa ktorého dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia, ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Ústavný súd dáva do pozornosti sťažovateľke aj rozhodnutie

najvyššieho súdu vydané vo veci sp. zn. 4 SŽ 165/95 (uverejnené v časopise Zo súdnej praxe, 1997, č. 24), v ktorom konštatoval, že „*ak nie je na odklad dôvod, nevydáva osobitné rozhodnutie o zamietnutí návrhu na povolenie odkladu vykonateľnosti*“. Túto skutočnosť poznačí v súdnom spise. Uvedený procesný postup možno z ústavnoprávneho hľadiska preto považovať za udržateľný (m. m. IV. ÚS 158/2022, II. ÚS 242/2023).

26. Z ústavnoprávneho hľadiska teda niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, pretože sú dostatočne a presvedčivo odôvodnené. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého uznesenia najvyššieho súdu (I. ÚS 204/2010).

27. Na základe uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a namietaným porušením základných práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) v spojení s § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

28. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími požiadavkami (finančné zadosťučinenie) sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. októbra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu